न शक्यत इति" २२भट्टोत्पलकृतं तद्व्याख्यानम् ।

"एकग्रहस्य सदृशे फलयोर्विरोधे नाशं वदेद् यदधिकं परिपच्यते तत् । नान्यो ग्रहः सदृशमन्यफलं हिनस्ति स्वां स्वां दशामुपगताः स्वफलप्रदाः स्युः" २३भू० ।

"अथैकग्रहदत्तयोः फलयोः सदृशयोर्नाशो भवति भिन्नदत्तानां बहूनामपि पक्षिरेव भवतीत्येतद्वसन्ततिलकेनाह एकग्रहस्येति सर्वांग्येव फलानि नाभसवर्जं स्वदशायां ग्रहः प्रयच्छतीत्युक्तम् तत्रैकेन ग्रहेण यदा सदृशं विरुद्धं फलद्वयं दत्तं भवति तस्मिन् सदृशे तुल्ये द्वयोः फलयोर्विरोधे सति नाशो भवतीति तस्य फलद्वयस्य वदेद्ब्रूयात् कीदृशं तद्विरुद्धमित्यत्रोच्यते यथा कश्चिद्ग्रहः कयापि युक्त्या दशाफलादिना सुवर्णदो भवति स एवान्यया युक्त्या अष्टवर्गफलयोगफलदृष्टिफलभावफलानामन्यतमेन सुवर्णापहारी भवति तदा फलद्वयेऽपि सुवर्णसम्बन्धोऽस्ति इति सादृश्यं स्वर्णदानापहारेणेति विरोधः । एवमेकस्य ग्रहस्य सदृशे फलयोः विरोधे नाशं वदेत् न सुवर्णलाभो न चापहानिरिति यदधिकं परिपच्यते तत एकेनापि ग्रहेण फलद्वयं दत्तमन्यरूपं तयोः मध्याद्यदधिकं तत्परिपच्यते । यथा कश्चिद्ग्रहो निर्दिष्टप्रकारद्वयेन सुवर्णदः स एव प्रकारेणैकेन सुवर्णापहारी तदा द्वयोरधिकत्वात्तद्दानस्य सुवर्णं ददात्येव नापहरति । अथ वा प्रकारद्वयेन सुवर्णापहारी प्रकारेणैकेन सुवर्णदस्तदापहरणस्याधिकत्वादपहरत्येव । अथवा सुवर्णापहारी रूप्यदश्च तथापि द्वे असदृशे असदृशत्वादधिकं परिपच्यते सुवर्णापहारी रूप्यदश्च भवति इति कश्चित् नान्यो ग्रह इति अन्येन ग्रहेण दत्तं सदृशं विरोध्यपि फलं नान्यो ग्रहोऽपि हिनस्त्यपहरति यथा कश्चिद्ग्रहः सुवर्णदो भवत्यन्यश्च सुवर्णापहारी तदा तत्र सुवर्णदः स्वदशायां सुवर्णं ददाति स्वदशायां सुवर्णापहारी चापहरति अनेनैतदुक्तं भवति । यथैकग्रहस्य सदृशफलयोः विरोधे समग्रजन्मान्तरेऽपि फलनाशं वदेत् अन्यत्र विरुद्धयोरपि फलयोः नाशं न वदेत् यतः सुवर्णदो ग्रहः स्वामात्मीयां दशामुपगतः प्राग्नः सुवर्णलाभं करोति सुवर्णापहारी स्वदशामुपगतः प्राग्नः सुवर्णमपहरति एतदष्टकवर्गफलं विनाशयतस्तत्रैकस्य ग्रहस्य फलसदृशयोरपि तुल्यसंख्ययोः फलयोर्नाशो भविष्यति यथा च भविष्यति तथा तत्रैव प्रतिपादयिष्यामः इति" २२भट्टो०

ताजकोक्तवर्षदशा हीनांशदशाख्या तु नीलकण्ठोक्ता यथा

अथ दशाक्रमः "स्पष्टान् सलग्नान् स्वचरान् विधाय राशीन् विनाऽत्यल्पलवं तु पूर्वम् । निवेश्य तस्मादधिकाधिकांशं क्रमादयं स्यात् तु दशाक्रमोऽब्दे । जनं विशोध्याधिकतः क्रमेणांशाद्यं विशुद्धांशकशेषकैक्यम् । सर्वाधिकांशोन्मितमेव तत् स्यादनेन वर्षस्य मितिस्तु भाज्या । शुद्धांशकांस्तान् गुणयेदनेन लब्धं ध्रुवाङ्केन भवेद्दशायाः । मानं दिनाद्यं खलु तद्ग्रहस्य फलान्यथैषां निगदेत्तु शास्त्रात् । शुद्धांशसाम्ये बलिनो दशाद्या बलस्य साम्येऽल्पगतेऽस्तु पूर्वा । साम्ये विलग्नस्य बलेन चिन्त्यं बलादिकं लग्नपतेर्विचिन्त्यम्" ।

तत्फलादिकं "दशा रवेः पूर्णबलस्य दत्ते" इत्यादिना तत्रोक्तं द्रष्टव्यम् । पाश्चात्यैः वर्षकाले सुदृढा दशा व्यवच्छिद्यते सा तु "वर्षोन्मितिर्जन्मभसंयुताङ्कहृता क्रमेण रवितो दिनानि । विंशोत्तरीयानुसृतेस्तु वर्षाः वर्षप्रवेशात् त्रिगुणा दशाः स्युः" यथा रवेः षड्वर्षाः त्रिगुणिताः १८ दिनानि । एवं विधोः १०वर्षा वर्षे ३० दिनानि । कुजस्य ७वर्षा वर्षे २१ दिनानि । राहोः १८ वर्षा वर्षे ५४ दिनानि । गुरोः १६ वर्षा वर्षे ४८ दिनानि । शनेः १९वर्षा वर्षे ५७दिनानि । बुधस्य १७वर्षा वर्षे ५१ दिनानि । केतोः ७ वर्षा वर्षे २१ दिनानि । शुक्रस्य २० वर्षा वर्षे ६० दिनानि । एवं ३६० दिनानीति बोध्यम् । जातकरत्ने तु दशविधा दशा उक्ता १योगिनी २वार्षिकी ३नाक्षत्रिकी ४साग्निकी ५सुहृद् ६विंशोत्तरा ७त्रिंशोत्तरा ८पताकी ९हरगौरी १०दैनिकीति । तत्रैव तद्विशेषो बोध्यो विस्तरभयादिह तदानयनादिकं नोक्तम् ।

"सत्ये लग्नदशा चैव त्रेतायां हरगौरिका । द्वापरे योगिनी चैव कलौ नाक्षत्रिकी दशा" इति समयामृतम् वराहस्तु बृहज्जातके एतदनादृत्यैव कलौ साग्निकी दशा दर्शितेति बोध्यम् । अन्तर्दशाशब्दे विंशोत्तरीयदशान्तर्दशानयने "स्वदशाभिर्दशां हत्वा दशभिर्भागमाहरेदित्येव पाठः । तत्र वसुभिरित्यप पाठो बोध्यः ।